

ЧАСТОТА АДЕНТІЇ ТРЕТІХ МОЛЯРІВ У ОСІБ МОЛОДОГО ВІКУ, НАРОДЖЕНИХ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Волкова В. 0009-0007-2547-4906

ПВНЗ Київський медичний університет, м. Київ, Україна

Актуальність. У сучасній антропології та стоматології треті моляри розглядаються як лабільні елементи зубного ряду, що зазнають поступової еволюційної редукції. За даними сучасних досліджень, спостерігається тенденція до зростання частоти агенезії (відсутності зачатків) третіх молярів у представників молодого покоління, зокрема у осіб, народжених на початку ХХІ століття.

У процесі філогенетичного розвитку людини відбувається зменшення розмірів щелеп та зміна характеру харчування, що супроводжується зниженням функціонального навантаження на зубощелепний апарат. Унаслідок цього треті моляри поступово втрачають своє значення, що проявляється у високій частоті їх ретенції, дистопії або повної вродженої відсутності. Багато дослідників розглядають адентию третіх молярів як один із маркерів редукційної трансформації зубощелепної системи людини, що відображає сучасні тенденції морфологічної адаптації лицевого скелета.

Мета роботи: визначити поширеність адентії третіх молярів у осіб, народжених після 2000 року, та проаналізувати цей феномен у контексті сучасних тенденцій розвитку зубощелепної системи.

Матеріали і методи. Для досягнення поставленої мети було проаналізовано 50 ортопантограм (ОПТГ) пацієнтів віком від 12 до 23 років із різними зубощелепними аномаліями та деформаціями. Вибір вікової групи зумовлений періодом, коли зачатки третіх молярів уже візуалізуються на рентгенограмах, що дозволяє достовірно підтвердити їх наявність або агенезію.

Обстеження проводили за загальноприйнятою методикою, а отримані дані вносили до спеціально розроблених реєстраційних карт. Предметом дослідження була наявність або вроджена відсутність (агенезія) зубів мудрості у пацієнтів, народже-

них після 2000 року. Аналіз проводили з метою виявлення ознак філогенетичної редукції елементів зубощелепної системи у представників сучасного покоління.

Результати. Серед 50 обстежених пацієнтів, які звернулися за ортодонтичною допомогою, агенезію (адентію) третіх молярів виявлено у 27 осіб (54,0 %). Розподіл за кількістю та локалізацією відсутніх зачатків був таким:

- Однобічна агенезія (відсутність одного зуба) спостерігалася у 13 осіб (48,1 % від групи з адентією), із переважанням у осіб жіночої статі (8 пацієнток проти 5 чоловіків).
- Відсутність зачатків лише на верхній щелепі зафіксована у 5 осіб (18,5 %).
- Відсутність зачатків лише на нижній щелепі виявлена у 4 осіб (14,8 %).
- Повна адентія всіх чотирьох третіх молярів спостерігалася у 3 пацієнтів (11,1 %).
- Поєднана адентія (третіх молярів разом із латеральними різцями або премолярами) виявлена у 2 осіб (7,4 %).

Серед 23 пацієнтів із наявними зачатками третіх молярів, лише у 9 осіб (39,1 %) було діагностовано сприятливі анатомічні умови для їх фізіологічного прорізування. У решти 14 осіб (60,9 %) виявлено ознаки дистопії зачатків різного ступеня вираженості, що вказує на дефіцит місця в зубній дузі та ризик подальшої ретенції.

Висновки. У сучасній популяції агенезія третіх молярів розглядається не лише як варіант індивідуальної норми, а й як діагностичний маркер еволюційної трансформації зубощелепної системи. Висока частота виявленої адентії (54,0 %) підтверджує гіпотезу про активну філогенетичну редукцію цих сегментів зубного ряду у осіб, народжених на початку XXI століття.

Вивчення поширеності даної аномалії має значне клінічне значення для ортодонтії, оскільки наявність або відсутність зачатків третіх молярів безпосередньо впливає на планування лікування, стабільність отриманих результатів (профілактику рецидивів скупченості) та формування фізіологічних оклюзійних взаємовідношень. Моніторинг цих тенденцій є необхідним для вдосконалення алгоритмів діагностики та розробки персоналізованих стратегій ортодонтичної реабілітації.

Ключові слова: *агенезія третіх молярів; зуби мудрості; філогенетична редукція; зубощелепна система; ретенція; дистопія; ортопантомографія.*